

Onor.

DI

Biblioteca Universității

Cluj.

Anul X.

Apare lunar

No. 5.

HORNARUL

Redacția și Administrația
H I D A, Jud Cluj

Redactor:
MIHAI DARIDA.

Director:
S. F. SCHREIBER

Abonament anual Lei 120.

INVITAȚIE

Cu onoare vă invităm pe toți colegi din Ardeal Bănat și Bucovina, pentru că cu în conțelegerea sindicatelor noastre sau Hotărît cum că Asociațiunea maestrilor hornari va ținea o adunare generală extraordinară la Cluj pe ziua de 11 și 12 Septembrie 1937. în Str. Decebal Nr. 45. în Restauranțul Dlui. Francisc Gall și anume în ziua de 11 după mase la 5 și 6 prima constătuire și în ziua de 12 Duminică dimineața la orele 9 și 10 vom începe adunarea generală.

Vă rugăm ca necondiționat toți colegi a participa la aceasta cu mare înportanță adunare generală pentru că avem lipse de cât mai mare Număr pentru a putea susținea cu tare revendicările meseriei noastre.

Ordina de zi,

- 1.) Deschidere adunări
- 2.) Citirea procesului verb. din 9. Maiu 1937. și lemurirea acelu. Proces verbal.
- 3.) Raportul Secretarului despre activitatea Asociațiunei
- 4.) Raportul casierului
- 5.) Referatul cenzurilor
- 6.) Modificarea asociațiunei și a Statutelor.
- 7.) Alegerea președintelui și a comitetului de administrație
- 8.) Arangearea revistei HORNARUL.
- 9.) Revendicările meseriei noastre.
- 10.) Votarea și discuția bugetului pe un an.
- 11.) Propuneri și interpelații

Comitetul.

M E G H I V Ó

Tisztelettel meghívjuk az összes Erdélyi, Bánáti és Bucovinai kartárs és kartársnőket, hogy iparunk érdekében, a meglevő szindikátusokkal közös megállapodással, az egyesületünk sürgösen egy rendkívüli közgyűlését hív össze az iparunkon esett sérelmek tárgyában. Minden egyes kartársnak saját jólétfogott érdeke is meg kívánja, hogy ezen a rendkívüli közgyűlésen meg jelenjen. A gyűlés Clujon 1937 Szeptember hó 11 és 12 Str. Decebal Nr. 45. a Gáll Ferencz vendéglöben lesz. 11 én délután 5-6 órakor lesz egy fontos előértekezletünk és 12. azaz vasárnap reggel 9. kezdődik a közgyűlés.

Nagyon fontos, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg a tagok.

N A P I R E N D,

- 1.) Az Elnöki megnyitó
- 2.) A Május 9 én felvett jegyzőkönyv felolvasása és annak tartalmáról felvilágosítást adni.
- 3.) Titkári jelentés az egyesület eddigi működéséről.
- 4.) Pénztári jelentés.
- 5.) Az ellenőrök jelentése.
- 6.) Az egyesület átszervezése, és az alapszabályok módosítása.
- 7.) A Tiszti kar megválasztása.
- 8.) A HORNARUL szaklap végleges elrendezése.
- 9.) Az iparunk. összes sérelmeinek letárgyalása, hogy mi a tennivalónk.
- 10.) A költségvetés előirányzata és meg tárgyalása.
- 11.) Javaslatok és indítványok.

A Vezetőség.

IUBIȚI COLEGI.

Precum veți vedea din convocatorul apărut în alta parte a gazetei noastre, Asociația meștrilor hornari din Ardeal Banat și Bucovina va ținea adunarea generală extraordinară în Cluj.

Criza economică generală, criza financiară și criza capitalismului amenință cu distrugerea între altele și industria noastră înfloritoare de odinioară precum și existența noastră. Trăim într-o epocă istorică, stâlpi sistemului social prezent economia individuală și baza acestuia creditul—se clătină din temelie, iar elementele organizată și neorganizată de descompunere încep să iasă la suprafață cu intenția vădită să submineze complect sistemul social actual anachronistic după ei, care orice ar zice contrarii totuși au dat posibilitatea și a contribuit la dezvoltarea culturii umane. Suntem martorii unei lupte crâncene care se dă între credincioșii destul de numeroși, dar durere împărțite în diferite tabore, a sistemului social actuel și între cei ce doresc a înfăptui cu forța sistemului social de mâine pupă teoria antecesorilor lor de alaltăieri.

În această luptă noi nu putem să fim spectatori neutri, fiindcă această luptă merge și pe pielea și existența noastră. Medicii societății noastre de azi văzând pericolul eare ne amință societate, fac tot posibil că prin jertfirea și distrugerea organelor slăbite și bolnavicioase a sistemului nostru social să salveze societatea.

Observăm din pildă e precum și din exemplul ocupațiilor și breslelor ajunse pe marginea prăpăstiei ca vechiul proverb "cine nu se ajută pe sine nui ajută nici de bunul Dumnezeu" cuprinde un adevăr și un avertisment și pentru noi. Să învățăm și să tragem concluziile până când nu va fi prea târziu... Veniți în număr cât mai mare la adunarea generală extraordinară, ca să poate rezista oricărora încercări de subminări. Să facem posibil, că asociația noastră, sprijinită de fiecare membru, să fie apărătoară încercată a industriei și a drepturilor noastre câștigate, că întărându—se ca organ viu și sănătos a societății actuale să rezistă tuturor încercărilor și curentelor de descompunere.

Asociația noastră și în trecut au făcut tot posibilul pentru apărarea industriei și a existenței noastre, și chiar dacă nam avut succese întotdeauna, totuși au obținut multe rezultate de mare importanță printr-o activitate neobostoare și plină de jertfe a conducerii. Dela ultima adunarea generală ne-au amenințat mii de persoane, fiindcă pe deoparte din partea dușmanilor sistemului nostru social actual, sau făcut încercări în vederea comunalizării hornăritului; pe de alta parte partea unor autorități locale din diferite regiuni a fării sau făcut încercări pentru arendarea circumscripțiilor de hornărit și altele sau ocupat în mod serios cu deslințarea sistemului de circumscripții a hornăritului. Conducerea asociației noastre a făcut tot posibilul să arate autorităților competente pericolul ce zace în astfel de încercări, cari pe deoparte ar periclita existența unui multor de meștri și calfă de muncitor, iar pe de altă parte

ar periclita din punct de vedere incendiar și proprietatea existența și averea proprietarilor de case. Intervențiile noastre au avut succes, și în consecință dar pericolul prin care aceasta nau trecut încă, pentru că dușmanii breslei noastre și acum și în viitor vor încerca orice ca să ne amenință, depinde deci de felul cum suntem organizați ca astfel de încercări să aibă urmări sau să fie respinse dela început. Dar în sperența că toți colegii vor lua în serios obligațiile ce au față de ei însuși și față de asociațiune și vor participa întrun număr cât mai frumos la adunarea generală, cu salutări colegiale:

Mihail Darida

CLUJ str. Gr. Bief No. 3. Telefon 1923.

KEDVES KARTÁRSÁK. I

MILYEN A MAI HELYZET,

A közleményen nem alkalmas arra hogy megértésre nem vezető vitákban bocsátkozam általa. De féltlen várakozással sem nézhetünk a jövő elébe, mert mindenekelőt tudorában keil legyünk azzal, hogy iparunk megvédése követeli meg a megszervezettséget, amely általánosságban hivatva legyen megvédeni a kartársak érdekeit a mai nyomászto és zaklatott helyzeiben s, hogy feladatának eleget is tudjon tenni ezen a téren.

Amint látjuk aggasztó helyzetünkben ugy kapaszkodunk mindenben mint a vizbefuló az utolsó szalmaszálban amikor életét akarja megmenteni levegő után kapkodunk, nehogy megfulladjunk, s miért van mindez? csupán azért! szervezkedésünk a mai formájában nem alkalmas arra, hogy a kartársak ipari érdekeit kellőképen megvédhesse, ez pedig miért? Mert szövetségünk nem rendelkezik megfelelő anyagiakkal, hogy feladatát teljesíthesse, mert a kartársaink nem olyan áldozatkészek, amint ezt saját érdekei megkívánják.

A szélszórtan működő szindikátusok gyengék ahhoz, hogy országos érdekeket képviselhesenek s hivatalos ügyekben legtöbbször ügyvédhez fordulnak, aminek az egyszeri költségei többet tesznek ki, mint amennyit tagdíjat az összes kartársak befizetnek. A szindikátus ereje szétforgácsolódik s így a teljesítő képessége a legcsekélyebbre csökken. De a szindikátusok vezetői sem foglalkozhatnak napokon keresztül a tagok ügyeivel. Azonkívül, mire az illető kartárs kérése befut a szindikátushoz, az elintézés határideje letelik s így az egész ügy tárgyalánná válik, mielőtt abban egy érdemleges lépést tehetnek volna, így nemis csoda, hogy ha az illető tag vállalja kárát. Ezen a téren rengeteg tapasztalást szereztünk, mert hiszen a panaszos kérésére adatokat kellett beszerezniük, hogy az eljárást folytatba tehessük, s így nyilvánvaló, hogy a központi iroda, ahonnan ezek a ténykedések irányíthatók, okvetlennül szükséges. Ennek az irodának a fentartása bizony sokkal kevesebbe kerülne mint a rengeteg ügyvédi költségek, valamint a szindikátus vezetőségek uti és egyéb költségei.

Mert bizony lásuk, hogy még mindig újabb és újabb kiszámíthatatlan terhek köszöntnek be reánk mert több megyéből érkeznek hírek és sérelmek meg

keserves panaszok szabályrendeletek módosításáról, csak nem mindannyi a törvényes rendelkezések félremagyarázásából származik, de végeredményben mindig egyik káros az érdekelt kartársakra. A súlyosabb esetek közül ki kell emelnünk a következő megyékből és pedig Berzterce Naszod, Szilág megye, Szatmár megye, Timis Torontál megye, Tárnava micá megye, satöbbi ahol a kéményseprőipart szabaddá és közsegsíteni tenni ohajtó tervezetek készülnek az egyes primáriakon. Nem törődik senki sem vele én pedig úgy hiszem, hogy a prefekturák vannak erre hivatva ezeket a veszélyeket meg akadályozni, de sajnos nem úgy van. Így kellene az országos egyesületünknek akcióba lépni, de sajnos az egyesületünknek egyelőre nincs fedezete a költségekre s azoknak a megtérítése nélkül niucsen módja az egyesületünknek működését úgy kifejtetni amint ilyen esetekben meg kívánna de nem kerülhetjük el annak megállapítását, hogy az áldozat, amit ez a kartársaktól megkövetel, igen csekély, s ezzel mégis azt érik el, hogy az egyesületünk irodája mindenkor fennakadás nélkül teljesítheti köteleességét ezekben a nehéz időkben. Ezért nem szabad a hibát az egyesületben, sem pedig az egyes szindikátusokban keresni, hanem csupán a tagokban, mert hiszen ilyen nagyobbszabású eseményeknél az egyesületünk vezetőségének a munkálkodását nem lehet elkerülni, mert újabb és újabb védelemre kell gondolni.

Tagtársainknak számolniuk kellett volna arra a számtalan felhívásra amiket hozzájuk intéztünk, s különösen most, amikor újabb és újabb veszélyek fenyegetik iparunkat. Ma még nem késő az elmulasztottakat pótolni, mert ezekben a válságos pillanatokban még lehet mentési munkálatokra gondolni. Meg kell akadályoznunk, hogy a veszélyesített megyék ügye, hogy szétforgácsolódjék, mert ez a teljes anyagi leromláshoz fog vezetni.

Tagtársaink meghyugtatására szolgáljanak azonban a következők:

Az 1929 évben kiadott új közigazgatási törvény 113 &-a olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyekből az illetékes körök ránk nézve nagyon sérelmes infézkedésekre merítenek alapot, annak dacára, hogy ugyanannak a törvénynek az 572 &-a mellettünk szól, vagyis az 1894 XVII ipartörvény fennállását, ennélfogva a mi védelmünket biztosította. Ugyan csak melletteünk szólnak az 1886: XXI-XII törvénycikkek, amelyek a városoknak és megyéknek autonóm jogot biztosít, ugyan szabály rendeletek alkotására, de ez nem történhetik egy másik tételis új ipar törvény rovasára. Igaz, hogy az új ipar törvény sem mond nagyon sokat, de mégis annyit mond, hogy képesített iparosok vagyunk és hogy a megszerzett jogainkat biztosítja.

Ennélfogva mindazokban a megyékben és városokban, ahol az új szabályrendelet tervezetek veszélyeztetni iparunk ügyét jól megokolt fellebbezésekkel kell élni s minden esetben az illetéks közigazgatási bírósághoz és azután természetesen még a munka-ügyi és bel-ügyi miniszteriumhoz is kell fordulnunk jogorvoslatért s minden egyes sérelmes ügyet a felsőbb hatóság tudomására kell hozni.

Természetes, hogy minden esetet, először is

a szindikátusi gyűlés kereteiben le kell tárgyalni, mert hiszen egy elhírbázott, vagy kellőképpen meg nem indokolt beadványt utját vághatja a legjobb ügynek is az egyes kartársainknak az érdekeit áthatja alá. Ezzel az közlényemmel kedves kartárs és kartársnőimet felkelttem válmáukból mindazokat, akik még mostan is mélyen alsznak, aminek a vége nagyon könnyen örök álm lehet. Itt van a pillanat amikor nem szabad többé hallgatni, hanem össze kell tartani és egységesen kell tenni, azoknak akik egyaránt kormos ruhában vannak öltözve, egyforma nehézségekkel keresik meg a kenyérüket. Mert akik még most is elmulasztják a tevékenységet és az áldozatkészséget, csak uszárt magukat okolják a saját szerencsétlenségükért, mert azok a kartársakat, akik esetleg cselekednek és áldoznak is s akik a közért mindig készek felemelni szavukat, az utolsó győzelemig.

Mihail Darida

KEZDÉS: KARTÁRSÁK

Látjátok, hogy miért fontos a közgyűlésünket sürgősen megtartani és az összes kartársak és kartársnőknek a gyűlésre megjelenni azért, mert máma általános gazdasági pangás, pénzkrisis és a magángazdálkodás válsága a hajdon virágzó iparunkat és egzisztenciánkat is megsemmisüléssel fenyegeti. Történelmi időkét élünk a jelenlegi társadalmi tendálappil lerjei, az egyéni gazdálkodás és ennek alapfeltétele a hitel bomladozóban vannak és napról napra mindinkább előtérbe kerülnek az eddig sötétben működő szervezett és szervezetlen aknavetők, hogy végleg megszüntessék szerintük már időszerűtlen alaprendszert, mely bármint is állítanak ellenségei, mégis, lehetővé tette az általános emberi fejlődést. Egy élet, halál harc folyik a mai társadalom elég sajnos széthúzó hivein és a holnap társadalmá mindenre elszánt akarói közt. Ebben a harcban nem lehetünk semlegesek már csak azért sem, mert a bőrünköl és egzisztenciánkról van szó. Mai társadalmunk orvosai látva a pusztulás veszélyeit, mindent megkísérlelnek, hogy társadalmunk beteges kinövésait és legyengült szerveit feláldozva és megsemmisítve megmentseki azt. A tonkrement pénzintézetek és legyengült iparok és csőd szélén álló foglalkozási ágak példáulból láthatjuk, hogy az a régi közmondás, hogy aki saját magán nem segít, annak a jó Isten sem segít, nagyon tanulságos és egyben figyelmeztető igazságot tartalmaz. Okuljunk belőle kartársaim, fogjunk össze a míg nem késő. Jöjjetek el minél nagyobb számban a közgyűlésünkre, hogy megtárgyalhassuk a teendőket és oly alapra fektessük egyesületünknek működését és jövőjét, mely ellenállhat minden támadásnak és aknamunkának. Tegyük lehetővé, hogy egyesületünk minden egyes tag által támogatva legyen, iparunk és szerzett jogaink harcoss és sikeres védelmezője, hogy megerősödjék mint egy egyszészes és életerős szerv ellenállhasson minden bomlási áramlatnak.

Nem akarok a federációról foglalkozni de az meg merem mondani, hogy az egyesületünket éveken keresztül vissza tartotta a fontos munkájától mert még máma sem tudom, hogy miért alszik akkor amikor

az utolsó falat kenyerünk is veszélyeztetve van, nem tudom, hogy kit kell, hogy okoljak a vezetőséget vagy a tagokat, tehát én így kénytelen voltam a sok veszély után az egyesületünk működésben hozni és a HORNÁRUL szaklapot szerkeszteni mert már láttam, hogy így tovább nem mehet és várni már nincs idő.

Az egyesületünk a múltban is megtett mindent, hogy iparunkat meg mentse és ha esetleg nem minden sikerült a legkedvezőbbben, de mégis nagy jelentőségű eredményeket ért el fáradhatatlan és áldozatkész munkálkodásával. A legutóbbi közgyűlésünk óta ezernyi veszély fenvegeti iparunkat és kartársaink existenciáját, mert ország szerte kísérletek történtek egyrészt a mai társadalmi rendszer ellenségei részéről kik a kerületek bérbeadása és kerületi rendszer megszüntetése kérdésével kísérleteztek. Az egyesületünk vezetősége minden lehetőet elkövezt, hogy az illetékes ténvezőket felvilágosítsa ezen kísérletek kárkony és veszélyes voltára melyekkel egy néhány száz kartárs existenciáját és több száz munkásnak munkálmát és mind ezek családjainak kenyerüket veszélyesztetik, de legfőbbképen a háztulajdonosok tűz és vagyonbiztonsága forogna a legnagyobb veszélyben. A veszély azonban még nem mult el, iparunk ellenségei most is és a jövőben is meg fognak kísérteni mindent, hogy existenciákra törjenek, tehát szervezettségükön mulik, hogy az e fajta kísérletek hajótörést szenvedjenek.

Abban a reményben vagyok, hogy kartársaim komolyan fogják fel kötelességüket saját magukkal és egyesületükkel szemben és minél nagyobb számban fognak megjelenni a közgyűlésre.

M. D.

CUM EI SITUAȚIA DE AZ.

Acest articol nu este apt pentru a intra în discuții neroditoare prin el. Dar trebuie să declar că nu putem privi nici cu indolență în fața viitorului, căci înainte de toate trebuie să fim la curent cu faptul, că apărarea industriei noastre pretinde organizația, care în generalitate să fie chemată să apere interesele colegilor în situația suprimată de az și ca să poată satisface chemările sale în acest domeniu.

Precum vedem, situația noastră nedumerită ne face să prindem oricine ne-ar putea salva, ca și cum cel căzut în apă se prinde și în paiu. Ne zbatem, ca să nu neînecăm și pentru ce toate acestea? Numai din cauza că organizația noastră în forma de azi nu este potrivită să poată apăra în mod potrivit interesele noastre industriale ale colegilor. Jarași pentru ce? pentru că asociația noastră nu dispune de mijloace materiale corespunzătoare, să și poată îndeplini menirea, fiind că colegii noștri nu aduc sacrificii, așa după cum ar pretinde interesele lor proprii.

Sindicatul carl funcționează ici-acolo, sunt prea slabe, ca să poată reprezenta interesele tuturor colegilor din România și mai cu seamă în cauziuni oficioase din care se adresează foarte des advocaților, urmând să aibă cheltuieli într'un singur caz mai multe, decât totalul cotizațiilor vârsată de membri.

Puterea sindicatului se despică și astfel și capacitatea se de prestațiune se reduce la minim însă nici conducătorii sindicatelor nu se pot ocupa timp de mai multe zile cu cauzele membrilor. Afară de aceasta, până ce cererea colegului respectiv ajunge la sindicat, expiră termenul de rezolvare și astfel întreagă cauză își pierde obiectul, înainte de a se fi făcut un paș în ea, nu este deci de mirat, că membrul respectiv suferă prejudicii grave. Pe acest teren dar avem o experiență foarte mare, fiindcă la cererea reclamanților a trebuit să adunăm o mulțime de date, pentru casă putem intenta procedură și astfel este și evident că biroul central, de unde se pot dirija aceste acțiuni, este necondiționat necesar. Intreținerea

acestui birou ar costa mult mai puțin, ca suma cea puternică a cheltuielilor advocaționale, precum și spesele de deplasare și altele al e sindicatelor. Dela votarea noi legii industriale au vinit sarcini nouă foarte grave dureroase asupra noastră din care sunt dovezi prin reclamații și plângeri dela mulți colegi din mai multe județe prin modificarea regulamentelor comunale, din care aproape toate fiind plănuite în urma interpretării greșite a dispozițiilor legale, dar în fine sunt toate daunătoare pentru colegii noștri interesați. Dintre cazurile mai grave trebuie să amintim județele următoare Județ. Bistrița. Nasaud. Județul Sălaj. Județul Satu-Mare. Județul Timiș Torontal Județul Tarnava mică. etc. unde se fac proiecte prin care se intenționează a face din hornăriit o meserie liberă.

Nu vreau se știe că chiar și legea nouă a meseriilor încă apără toate drepturile fără nu unile autorități unile dispozițiuni din legiuri le precep greșit.

Asociațiunea regnicolara are menirea de a ne apăra în contra acestui pericol, dar nu are mijloace materiale, și fără de acestea asociațiunea nu este în situația de azi și nu putem o lide a constata, că sacrificiul care se impune prin acesta membrilor, este foarte mic, și cu aceasta se poate ajunge totuși, ca biroul asociației să și poată face obligația totdeauna într'u aceste timpuri. De aceea să nu cõtăm vina la asociațiunea noastră din România, și nici la sindicate, ci numai într'u membri ori la aceste evenimente de mare importanță nu se poate ocoli activitatea asociației trebuind dar să ne îngrijim de apărare necontenită. Colegii noștri trebuie sa se fie cont de invitațiile noastre numeroase și indeosebi acuma când industria noastră este periclitată din nou. Azi încă nu este târziu de a repara cele comise, fiindcă într'u aceste clipe fatale ne mai putem gândi la salvare. Trebuie să împiedicăm, ca să se despică cauza județelor periclitare, ceace ar conduce la un dezastru general.

La calvaria colegilor noștri să servească următoarele: Art. 113 din legea nouă administrativă din anul 1929 cuprinde dispozițiuni din care cercurile competente iau dispozițiuni prejudicioase pentru noi, cu toate că art. 572 al aceleași legi vorbește totuși pentru noi, adecă asigură existența legii industriale XVII din 1884, adecă existența noastră. Tot pentru noi vorbește și art XXI și XII din 1886, cari asigură drept autonom județelor și municipiilor de alcătui regulamente, ceace însă nu poate întâmpla în contul unei alte legi, în cazul de fajă a legii industriale. Prin urmare în toate județele și municipiile, unde regulamentele nouă primejdiouse industria noastră, trebuesc înaintate în fiecare caz apeluri bine motivate și trebuie să cerem reparație totdeauna dela Ministerul Munci și Interne. E lucru firesc, că sindicatele în primul rând trebuia să discute toate cazurile în ședință dar se și poate că se au făcut și apeluri greșite sau slab motivat poate submina interesele noastre cele mai importante. Cu acest articol vreu să trezesc pe colegi din somnul adânc, care se poate sfârși cu somn vecinic. Aici este momentul când nu mai putem ezita, când trebuie să colaborăm, când trebuie să fie uniți toți cel ce lucrează în costum negru, cu muncă amară pentru pâinea de toate zilele. Cei ce omit acuma activitatea și sacrificiile, se se pot invinui numai pe ei însuși nu însă pe acei colegi, cari eventual fac și cari jefesc, sunt totdeauna gata de a intra în activitate pentru interesele obștești, până la câștigarea gloriei de finitiv.

Cu dragoste colegială.

Mihail Darida

SUNT CALFA HORNAR DE 20 ANI

NECĂSĂTORIT și în orice timp pot să intru în lucru.
(ADREBA) ACSAY ȘTEFAN călfa de hornar CHIȘINEU-CRIS Jud. ARAD.

CENZURAT